

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นความก้าวหน้าของการพัฒนา มนุษย์โดยถือเป็นกฎหมายแม่บทของปฏิรูปการศึกษาครบวงจร เน้นหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาเป็นภารกิจพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนา และสร้างศักยภาพ ในการแข่งขันของประเทศและจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติแนวคิด หลักเกณฑ์สำคัญที่เป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบรวมถึงการปฏิรูป โครงสร้างระบบบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีข้อกำหนดหลักการบริหารจัดการศึกษา ไว้ในมาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงและมาตรา 38 ในแต่ละ เขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการ กำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษา จากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไปยัง คณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ประกอบกับมี พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ประกาศใช้ ตามมาตรา 4 โรงเรียนหมายความว่า สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระบบหรือโรงเรียนนอกระบบ ที่มีชื่อเป็น สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังนั้น โรงเรียนใน ระบบ หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่ แน่นนอน และโรงเรียนนอกระบบ หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นใน การกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและ ประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาและผู้อนุญาต หมายความว่า

เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มอบหมาย และมาตรา 15 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน ในจังหวัดหนึ่งนอกจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้มีกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน เป็นส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตใดเขตหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนที่อยู่ในจังหวัด นั้น ในกรณีที่จังหวัดใดมีความจำเป็นต้องมีกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษามากกว่าหนึ่งเขตพื้นที่การศึกษา ให้กระทำได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวก การประหยัดและความเป็นเอกภาพของนโยบายการศึกษาเอกชน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานและกำกับติดตามสถานศึกษาให้จัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและมีเป้าหมายหลักเพื่อเป็นองค์กรที่มีระบบ และมีกลไกในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการภายในสังกัดและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงาน มีรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ รองจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหัวหน้ากลุ่มงานรับผิดชอบงานและข้าราชการเป็นผู้ปฏิบัติ และเมื่อวิเคราะห์บทบาทภารกิจ และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากเป็นหน่วยบังคับบัญชาต้นสังกัดของสถานศึกษาแล้ว ภารกิจต่าง ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นไปเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้แก่สถานศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งโครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม 1 หน่วย ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศและติดตามผลการประเมินการจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน และหน่วยตรวจสอบภายใน (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ฉะนั้น ภารกิจหลักของกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน มีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชน คำนึงถึงประโยชน์ สะดวก ประหยัด และเป็นเอกภาพตามนโยบายของการจัดการศึกษาเอกชน

ดังนั้น ในฐานะที่ผู้ศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน จึงมีสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 20 โรงเรียน เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามประเภทของโรงเรียนเอกชน

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามประเภทของโรงเรียนเอกชน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อ การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก คือ ทำให้ทราบ บทบาทที่คาดหวัง บทบาทที่ปฏิบัติจริง และความต้องการจำเป็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามประเภทของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1, เขต 2 , และเขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 20 โรงเรียน ในจังหวัดพิษณุโลก

1.2 ความต้องการจำเป็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามประเภทของโรงเรียนเอกชน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านส่งเสริมข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาเอกชน

1.2.2 ด้านส่งเสริมและดำเนินการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาเอกชน

1.2.3 ด้านส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน

1.2.4 ด้านส่งเสริมการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาเอกชน วิชาการ/วิทยฐานะ

1.2.5 ด้านส่งเสริมด้านการอุดหนุนกองทุนสวัสดิการ

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำนวน 20 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทสามัญศึกษา และประเภทอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2552

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาค้นคว้า ได้แก่ โรงเรียนเอกชน ทั้งหมด จำนวน 20 โรงเรียน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย จำแนกเป็นโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา 18 โรงเรียน ประเภทอาชีวศึกษา 2 โรงเรียน โดยจำแนกตามสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

2.2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา จำนวน 12 โรงเรียน และประเภทอาชีวศึกษา 2 โรงเรียน จำนวน 14 โรงเรียน

2.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เป็นโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน

2.2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เป็นโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน จำนวน 1 คน 2) ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน จำนวน 1 คน 3) เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนเอกชน 1 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2.3 ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

2.3.1 บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามประเภทของโรงเรียนเอกชน

2.3.2 ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามประเภทของโรงเรียนเอกชน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านส่งเสริมข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาเอกชน 2) ด้านส่งเสริมและดำเนินการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาเอกชน 3) ด้านส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน 4) ด้านส่งเสริมการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาเอกชน วิชาการ/วิทยฐานะ 5) ด้านส่งเสริมด้านการอุดหนุนกองทุนสวัสดิการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกกำหนดโดยฐานะตำแหน่งทางสังคม ในการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งและบทบาทหน้าที่ควบคู่อยู่กับตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงอยู่เสมอ

บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ควรกระทำในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การปฏิบัติงานที่กระทำอยู่จริงตามหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

ความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบเพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างของสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริงว่ามีบทบาทลักษณะเช่นใดจากนั้นนำผลความแตกต่างที่ได้มาวิเคราะห์กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อให้เกิดความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อย่างเชิงสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรโดยสามารถประเมินความต้องการจำเป็นดังกล่าว โดย วิธีการวิเคราะห์แบบเมทริกซ์ (Matrix Analysis) และกำหนดระดับความต้องการจำเป็นออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. มีความต้องการจำเป็น แบ่งออกเป็น

1.1 มีความต้องการจำเป็นสูง หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่คาดหวังมากกว่าค่าเฉลี่ยรวม และมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม

1.2 มีความต้องการจำเป็นต่ำ หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม

2. ประสบผลสำเร็จ แบ่งออกเป็น

2.1 ประสบความสำเร็จดี หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากกว่าค่าเฉลี่ยรวม

2.2 ประสบความสำเร็จเกินเกณฑ์ หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่คาดหวังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมและมีค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม

โรงเรียนเอกชนในระบบ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและ ประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาเอกชน

ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน การสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียน

เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนเอกชนผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดต่อ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน หมายถึง การดำเนินงาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ต่อโรงเรียนเอกชน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านส่งเสริมข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาเอกชน 2) ด้านส่งเสริมและดำเนินการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาเอกชน 3) ด้านส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน 4) ด้าน ส่งเสริมการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาเอกชน วิชาการ/วิทยฐานะ 5) ด้านส่งเสริมด้านการ อุดหนุนกองทุนสวัสดิการ

ด้านส่งเสริมข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาเอกชน หมายถึง การจัดเก็บข้อมูล พื้นฐานของสถานศึกษาเอกชน ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเอกชน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ

ด้านส่งเสริมและดำเนินการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาเอกชน หมายถึง การมอบ อำนาจและแต่งตั้งผู้ทำการแทนผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษา การขอเปลี่ยนแปลงผู้ลงนาม แทนผู้รับใบอนุญาต ให้จัดตั้งสถานศึกษา งานส่งเสริมการดำเนินการและเปลี่ยนแปลงกิจการ สถานศึกษาเอกชน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ

ด้านส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน หมายถึง งาน ส่งเสริมการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา /ประถมศึกษา /มัธยมศึกษา ในสถานศึกษาเอกชน งาน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเอกชน งานส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษาเอกชน งานประกันคุณภาพการศึกษภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา งาน รับนักเรียน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ

ด้านส่งเสริมการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาเอกชน วิชาการ / วิทยฐานะ หมายถึง การจัดการด้านบุคลากร งานส่งเสริมการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา งานส่งเสริม และดำเนินงานด้านสวัสดิการ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ

ด้านส่งเสริมด้านการอุดหนุนกองทุนสวัสดิการ หมายถึง การอุดหนุนสถานศึกษา เอกชน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยงานในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และกำกับติดตามสถานศึกษาเอกชนให้จัดการศึกษา ได้แก่ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ปีการศึกษา 2552 ในจังหวัดพิษณุโลก

โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับก่อนประถม ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2552 ในจังหวัดพิษณุโลก

โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีการศึกษา 2552 ในจังหวัดพิษณุโลก

